

2.2.2022

Sisä-Suomen yhteistyöalueeneuvottelu

Aika: 2.2.2022 klo 13.02 – 15.51

Paikka: Teams -etäyhteys

Paikalla:

Yhteistyöalueen edustajat

Jaakko Herrala, sote muutosjohtaja, YTA-alueen vastuuvalmistelijä (Pirkanmaan hyvinvointialue)
Jukka Alasentie, muutosjohtaja, YTA-alueen vastuuvalmistelijä (Pirkanmaan hyvinvointialue)

Pirkanmaa

Tarmo Martikainen, sairaanhoitopiirin johtaja, Vaten pj
Taru Kuosmanen, sosiaali- ja terveystalvelujen palvelualueen johtaja, Vaten varapj.
Teemu-Taavetti Toivonen, pelastuspäällikkö

Kanta-Häme

Jukka Lindberg, muutosjohtaja
Petrus Kukkonen, projektijohtaja

Etelä-Pohjanmaa

Tero Järvinen, sairaanhoitopiirin johtaja, Vaten pj
Tanja Penninkangas, muutosjohtaja

Ministeriöiden edustajat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
Taina Mäntyranta, johtaja, STM, varapuheenjohtaja
Minna Saario, johtaja, STM (paikalla klo 13.41 alkaen, asiakohdassa 4.2)
Krista Björkroth, asiantuntija, STM
Sirku Pikkujämsä, lääkintöneuvos, STM (poissa 13.56-14.11)
Pekka Tulokas, valmiusjohtaja, STM
Emmi Korkalainen, asiantuntija, STM
Harri Jokiranta, ohjelmapäällikkö, STM
Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM
Ville-Veikko Ahonen, finanssineuvos, muutosjohtaja, VM
Janne Koivukoski, pelastusneuvos, SM

1. Tilaisuuden avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ajassa 13.02 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Todettiin läsnäolijat sekä käytiin asialista läpi.

2. YTA-valmistelun liittyvää ajankohtaista

- **YTA-asetusten valmistelu:** Johtaja Taina Mäntyranta esitteli YTA-asetusten valmistelun tilannetta. Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueista (91/2022) on hyväksytty 27.1. valtioneuvoston istunnossa. Järjestämislain 36§ ja 37§ mukaisten asetusten valmistelua varten kootaan työryhmä, jossa olisi edustettuna kaikki hyvinvointialueet. Suunnitteilla on myös työryhmän alainen työvaliokunta, joka osaltaan valmistelisi asetusten sisältöä. Alueet saavat pian yhteydenoton edustajien ilmoittamiseksi työryhmään. Asetukset on suunniteltu annettavan kesän 2022 jälkeen.

- **Valmius ja varautuminen:** Johtaja Pekka Tulokas esitteli järjestämislain 50§ mukaisen asetusvalmistelun tilannetta. Valmiustoiminta perustuu kuntien, hyvinvointialueiden, YTA-tason sekä kansallisen tason yhteistyöhön. Yhteistyösopimus valmistellaan 36 §:ssä tarkoitettujen valmiuden ja varautumisen tehtävien osalta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. STM on antanut ohjauskirjeen valmiuskeskusvalmistelusta. Valmiuskeskusten valmistelu on erityisen tärkeää sovittaa yhteen kansallisesti, YTA-tasojen välillä. Myös YTA-alueiden yhteisen työryhmän perustamista on keskusteltu. Valmisteluun liittyen toivotaan matalalla kynnyksellä yhteydenottoja ministeriöön.
- **TKKI erillisvalmistelu:** Johtaja Taina Mäntyranta esitteli kuluvan vaalikauden TKKI-valmistelua. TKKI:n strategisia tavoitteita ryhdytään valmistelemaan osana kansallisten strategisten tavoitteiden prosessia. Rahoituksen osalta vuonna 2022 valmistellaan AMK-harjoittelukorvausten siirtoa palvelujärjestelmälle valtion varoista korvattavaksi sekä EVO-korvausselvityksiä erikoislääkäriskoulutuksen osalta. Rakenteiden osalta valmistellaan teknisiä muutoksia OSKE-asetukseen, jotta hyvinvointialueiden aloittamiseen liittyvän siirtymäkauden toiminta mahdollistuu. Mahdolliset laajemmat muutokset edellyttävä erilliselvitystä.
- **Yliopistosairaalaselvitys:** Lääkintöneuvos Sirkku Pikkujämsä esitteli yliopistosairaaloitten roolien, tehtävien ja rahoituksen kokonaisuutta. Valmistelutyö pohjautuu eduskunnan lausumaan EV 111/2021. Selvitys yliopistollisten sairaaloitten tehtävistä ja rooleista HVA-rakenteessa julkaistiin joulukuussa 2021. Lainsäädännön valmistelua tehtävien ja yliopistollisten sairaaloitten yhteistyöhön liittyen on tehty vuoden 2021 lopusta alkaen. Valtio ei tule sääntelemään hyvinvointialueiden organisoitumista aiheeseen liittyen. Tehtävien rahoittamisen vaihtoehtoja valmistellaan valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiestyönä.

Muistutettiin, että terveydenhuoltolaki ja kehittämis ja päivitysasetus ovat voimassa, joten poikkeuslupia tulee hakea hyvinvointialueiden kautta (ei kuntien tai sairaanhoitopiirien).

Todettiin että eduskunnan Länsi-Pohjan ja Itä-Savon keskussairaaloita koskevan lausuman osalta hallitus antaa esityksen eduskunnalle kevätistuntokaudella 2022.

Lisäksi on käynnissä selvitys liittyen julkisomisteisiin yhtiöihin ja alihankintoihin.

3. Yhteistyöalueiden lakisääteiset tehtävät lyhyesti

Todettiin, ettei ollut tarvetta käydä pykälä läpi.

4. Yhteistyöalueen valmistelun nykytila

4.1. Toimeenpanon tilanteesta YTA-alueella.

Asiantuntija Krista Björkroth esitteli YTA-alueen tilannekuvakatsauksen. Esityksissä on mukana joulukuun mukaiset tiedot. Uudistuksen toimeenpano etenee YTA-alueella jossain määrin eritahtisesti hyvinvointialueiden erilaisista lähtökohdista johtuen. Valmistelu näyttäisi kuitenkin etenevän hyvin. Alueella on tehty YTA-tasoista yhteistyötä jo pidempään, mikä helpottaa YTA-tason valmistelua.

4.2. YTA-sopimuksen valmistelun nykytilanne

Muutosjohtaja Jaakko Herrala esitteli Pirkanmaan valmistelun yleiskuvaa. Kuluvan vuoden osalta on huoli, että toimeenpanon valmiudet eivät välttämättä ole riittävät. Huolet liittyvät erityisesti rahoituskysymyksiin (ICT ja yleisrahoitus). Pirkanmaalla jotkin valmistelut joudutaan toteuttamaan väliaikaisratkaisuin, eli nämä edellyttävät myöhemmin uusia investointeja. Jos kesällä saadaan

hyvinvointialueelle vakituiset viranhaltijat, on oletuksena, että organisoituminen tehostuu. Valmistelun etenemisen näkökulmasta myös lainsäädännön eteneminen mahdollisuudesta käyttää kuntien tukipalveluita v. 2023, nähdään kriittisenä.

Muutosjohtaja Jukka Lindberg totesi, että Kanta-Hämeen tilannekuva on hyvin yhteneväinen Pirkanmaan kanssa. Johdon palkkaaminen on kriittistä toimeenpanon näkökulmasta.

Myös muutosjohtaja Tanja Penninkangas totesi, että Etelä-Pohjanmaan tilannekuva on hyvin yhteneväinen Pirkanmaan kanssa. Valmistelurahoituksen tulisi riittää turvaamaan ICT-muutokset sekä kuluvan vuoden muu toimeenpano (perusrahoitus). Alueiden on myös hyvä priorisoida ne kokonaisuudet, joiden on välttämätöntä olla toiminnassa vuodenvaihteessa 2022-2023.

Keskustelussa todettiin, että valtioneuvosto käsittelee huomenna valmistelurahoitusta ja lisätalousarvioesitystä. Myös ICT-tuottajilla näyttäisi olevan tahtotila kasvattaa tuotantokapasiteettiaan vastaamaan alueiden tarpeita.

Muutosjohtaja Jaakko Herrala esitteli YTA-valmistelun tilannetta. YTA-järjestämissopimuksen valmistelua ei ole aloitettu, mutta sisällölliset keskustelut on käynnistetty. Edellisellä hallituskaudella valmisteltiin YTA-sopimuksen pohjaa, jota voidaan hyödyntää nykyisessä valmistelussa. Erikoissairaanhoitopiirien johtoryhmät kokoontuvat säännöllisesti, mikä osaltaan edistää yhteistyötä ja myös perusterveydenhuollon yhteistyö on tiivistä. Sosiaalihuollon osaamiskeskukset jakaantuvat SonetBotniaan ja Pikassokseen, jotka käyvät keskinäistä vuoropuhelua. Pelastustoimen verkostoituminen saadaan toteutettua sisäministeriön yhteistyöllä.

YTA-valmistelun jatkoaskeleet edellyttävät alueen mukaan vakituisten viranhaltijoiden valitsemista. Sisältövalmistelua kuitenkin tehdään. Esimerkiksi vaativan kehitysvammahuollon tähtäimessä on YTA-omavaraisuuden tavoittelu.

ERVA-järjestämissopimus taas on neuvoteltu vuonna 2022. Järjestämissopimuksessa on käsitelty monia asioita, jotka tulevat tarkasteluun myös YTA-sopimuksessa. Sosiaalihuollon palveluidenkin keskittämistarpeet on pitkälti kartoitettu (esimerkiksi vaativa kehitysvammahuolto).

Osastopäällikkö Kari Hakari kannusti aloittamaan YTA-sopimusvalmistelu hyvissä ajoin. STM totesi myös, että sote-järjestämislaissa on määritelty investointisuunnitelman hyväksymismenettely. Sen tarkoituksena on estää ylivelkaantumista sekä kilpavarustelua, joten YTA-sopimuksen investointeja kannattaa käsitellä hyvissä ajoin.

STM totesi keskustellun perusteella, että YTA-asetuksen valmisteluun perustettava työryhmä voisi ottaa tehtäviinsä myös YTA-sopimuksen mallipohjan tuottamisen. Alueet voisivat halutessaan käyttää mallipohjaa valmistelussaan.

Keskustelussa todettiin, että sosiaalihuollon osaajien koulutustarpeet on syytä huomioida YTA-valmistelussa. Lisäksi digitalisaation edistäminen edellyttää yhteistä näkymää tietoarkkitehtuurin osalta alueiden ja valtionhallinnon kanssa.

4.3. Hyvinvointialueiden valmistelun tarkempi tilanne

Keskusteltiin alueen investointien tilanteesta. On sovittu, että lokakuuhun 2022 mennessä kukin hyvinvointialue valmistelee oman investointisuunnitelmansa. Erikoissairaanhoitoon on tehty alueella investointeja. Tulevaisuuden suhteen on kuitenkin huoli peruspalveluiden investointivelan suhteen,

erityisesti lisääntyvien väestömäärien alueilla. Esimerkiksi monet sote-keskuksista vaativat peruskorjauksia.

VM:n puheenvuorossa todettiin, että investoinnit ja lainanottovaltuus tulee määritellä jo ensi vuodelle.

Käytiin keskustelua valvonnan kokonaisuudesta. Alueelta todettiin, että lainsäädäntö on osin vanhentunutta. Toiminnan laadun valvonnan tulisi alueen mukaan olla aktiivista, keskitettyä ja riittävän resursoitua. Toivottiin myös kansallista strategiaa oman tuotannon osalta edellytettävästä tasosta. STM:n puheenvuorossa todettiin, että valvonnan tulisi keskittyä erityisesti omavalvonnan järjestämiseen, ei vain palvelutuotannon valvontaan. Jatkossa tulisi valvoa myös järjestämistehtävän toteutumista.

Henkilöstön ja osaamisen varmistamisen osalta alueelta todettiin, että aluehallintovirastojen toiminnan tulisi olla koko maan osalta yhdenmukaista. Alueet ovat hyvin haastavassa tilanteessa, jos toiminta pitäisi siirtää ostopalveluista omaksi toiminnaksi hyvin lyhyessä ajassa.

Tietojohtamisen osalta alueella luotetaan TOIVO-ohjelman etenemiseen. Yhteisten alustaratkaisujen valmistelu on keskeistä. Tietosuojan ja –turvan osalta on tehty myös etenemissuunnitelma turvaamaan muutosvaiheita.

Johtaja Minna Saario totesi, että alustojen osalta optimiratkaisu lähtisi aina käyttötarkoituksesta. Siirtymäkaudella joudutaan valitettavasti etenemään hyvin teknologialähtöisesti. STM toivookin, että alueiden kesken käytäisiin strategista keskustelua ICT-hankintojen linjauksista ja mahdollisesta YTA-tason hankintapotentiaalista.

Varautumisen kokonaisuuden osalta alueelta todettiin, että valmistelu on aloitettu STM:n ohjauskirjeen pohjalta joulukuussa. Alueella on tavoitteena sovittaa yhteen soten ja pelan valmistelutoimintaa. STM totesi, että valmiuskeskustoimintaa on keskeistä sovittaa yhteen myös YTA-alueiden välillä. Ministeriltä onkin pyydetty, että STM perustaisi ryhmän viiden alueen valmistelua varten, jolloin yksi alue toimisi ryhmän puheenjohtajana. Sisä-Suomi suhtautui positiivisesti ehdotukseen viiden alueen ryhmästä.

Käytiin keskustelua pelastustoimen valmistelutilanteesta. Alueelta todettiin, että sisäministeriön verkostoiva rooli on olennaista valmistelussa, mutta varsinaisen valmistelun ohjauksen tulee tulla alueilta. Puheenvuorossa todettiin myös, että yhdyspinnat kuntiin ovat hyvin tärkeitä, sillä kunnissa tehdään jatkossakin tärkeää varautumistyötä.

Pelastusneuvos Janne Koivukoski korosti, että pelastustoimi on myös valtakunnallinen järjestelmä, jossa esimerkiksi suuronnettomuuksien hoitamisessa sisäministeriöllä on ylin johtovastuu. Tässä suhteessa ei ole suunnitteilla muutoksia nykymalliin. Hyvinvointialue taas vastaa omasta pelastustoiminnastaan. Pelastustoimen osalta sisäministeriö on valmistelemaan lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi vastaavanlaisen YTA-tasoisin sääntelyn kuin sote-puolella. Tilanne- ja johtokeskukset sekä varautumiskysymykset olisivat keskiössä integraation ja yhteistyön edistämiseksi.

Lopuksi keskusteltiin vielä tutkimus- koulutus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta. Alueen valmistelussa toimii oma työryhmänsä, työ etenee yhteistyössä koulutuksen tuottajien kanssa. Alueen mukaan on keskeistä, jatkuuko rahoitus hanke pohjalta vai saadaanko YTA-alueille perusrahoitusta TKKI-kokonaisuuteen. Sosiaalialan osaamiskeskukset tulevat hieman myöhemmin mukaan kokonaisuuden valmisteluun, mutta ne huolehditaan osaksi kokonaisuutta. Resurssit ovat melko niukat.

STM:n puheenvuorossa todettiin, että tutkimuksen resursointi tulisi huomiota YTA-tasolla. Kyse on myös henkilöstön saatavuuden varmistamisesta, pitovoiman kehittämisestä ja palveluiden porrastamisesta erityisesti sosiaalihuollossa.

Sosiaalihuollon osaamiskeskusten osalta todettiin, että Sisä-Suomen kahdelle OSKE:lle on ominaista, että ne toimivat useammalla hyvinvointialueella. Nykyisen rakenteen sijoittumista suhteessa yhteistyöalueeseen onkin hyvä tarkastella. Toiminnan perusrahoitus olisi olennaista varmistaa. STM totesi myös, että suunnitteilla on myös kansallinen sosiaalihuollon vastuuhenkilöverkosto.

Etelä-Pohjanmaan osalta todettiin, että SonetBotnian kanssa on käyty neuvottelut järjestäytymisestä. OSKE-toiminta siirtyy tältä osin hyvinvointialueelle.

5. Asetusvalmistelusta ajatuksia alueilta asetuksilla täsmennettäviksi asioiksi

Ei erityisiä nostoja asetusvalmistelussa huomioitaviksi aiheiksi, todettiin että ehdotuksia voi toimittaa asetusvalmistelua varten perustettavalle työryhmälle.

6. Ehdotuksia YTA-neuvottelujen toteuttamisesta jatkossa

Todettiin, että alueet saavat neuvotteluiden jälkeen palautekyselyn neuvotteluiden kehittämiseksi.

7. Muut esille nousevat asiat

Ei muita esille nousevia asioita.

8. Tilaisuuden päätös

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 15.51.